

שמעתי בצער רב שינאת אחים. הסתה מעמדית והיהירות שנשמעה בנאומיהם אמש (של בגין וברנשטיין). אם כי מר ברנשטיין מדבר בסיגנון תרבותי ומר בגין בסיגנונו הוא.

חבריהכנסת בגין אין דרכו לדייק בדבריו. אני מניח שלא מתוך זדון, אלא מפני שאינו מבחין בין עובדה לבין לא-עובדה. וגם הפעם לא דייק.

...וכשם שיותר להקים ממשלה של אנשי חרות, כפי שחולם על כך חבריהכנסת בגין, אשר בישר לנו לפני זמן מה כאילו קיבל "דפשה" מהקדוש ברוך הוא, שבהר בו לשילטון. אם כי לאדם כמו בגין, המתי יימר להיות מאמין באלוהים, היה צריך להיות קצת דרך ארץ כלפי מושג נשגב זה, ולא לחלל את השם למטרות פירסומת מיפולגתית.

● מניאק או מוקיון

בן-גוריון ב־19 ביוני 1956 (עמ' 2068—2067):

אני רוצה להגיד לכנסת שבמיפולגת פור עלי ארץ-ישראל, ונדמה לי שיכול אני להגיד: גם בכל שאר המיפולגות המשתתפות בממשלה, אין אף מניאק או מוקיון אחד שיאמר לנפשו או לחבריו כי אלוהים בחר בו לשילטון. אנו סבורים כי במדינה דמוקרטית בוחר העם בשילטון, והבחירה תשאר גם להבא בידי העם.

מימי אתונה העתיקה ועד ימינו יש בדמוקרטיה שני טיפוסים מסויימים, המורפיים מדי פעם בצורות שונות: טיפוס הדמגוג וטיפוס המדינאי. דרכו של הדמגוג היא דרך קלה. אין דבר שאין בכוחו לעשות. אין ארץ שאיננו יכול לכבוש. אין שונא שאיננו יכול להשמיד. אין מאויים של ציבור שאיננו יכול לספק.

מתנחלים בגין

במעשיות שלך? אתה חושב שאתה נמצא בכנסת של בית"ר ובו כתובת באותיות קיר דוש לבנה, "אלוהים לשילטון בחרתנו", והנערים מריעים לכבודך ואתה יכול להיגיד כל העולה על רוחך?

שמעתי ההיסטוריה המשעשעת שסיפר עליה מר בגין, ובפעם המאה שמעתי את פארתו של מנהיג חרות, כיצד פעל במחירת, בשדות הקרב, בבתי הכלא, במחנות הריכוז, במרתפי העינויים, בבתי-דין צבאיים, בתאי-מוות וכמעלות הגרדום, ותהיתי לו שאינו מתפאר בגבורות שגילה כלוחם במלחמת-הקוממיות, לאחר קום המדינה.

● העם היהודי

כבודו ובעצמו

בן-גוריון על הדתיות של בגין, בנאום ב־1961 (עמוד 380):

לגבי מנהיג חרות אין זה חשוב אם מקפידים על האמת או לא, וצריך שיהיה גם דרך-ארץ לנטורי-קרתא. אני מאמין בכנותם הדתית יותר משאני מאמין בכנותם הדתית של מר בגין. אני מבין את הודעי זעזועות הדמאגית, כי הוא מייצג כאן אדוקים קנאים כמו באדר, מר יוניצ'מן ומר אלטמן (חבריהכנסת של חרות).

שמעתי את הנאום הראשון בוויכוח ושמעתי אותו בתמיהה רבה. אני רגיל שבכנסת הזו עונים רק נבחרים, העם, חברי-כנסת, בין מתוך השורה ובין מנהיגי סיי עות. והנה, בדברי הנאום הראשון שמעתי מעל הבימה מדבר אלינו לא חבר-כנסת פשוט, גם לא מנהיג סיעה, אלא לא פחות ולא יותר, העם היהודי בכבודו ובעצמו.

תמהתי תמיהה רבה, איך קרה הנס שהי עם היהודי הופיע על הבימה? בעוד אני משתאה והנה לא רק העם היהודי אלא העולם כולו כאילו הופיע אחריו על הבימה ומדבר, הקשבתי קשב רב. מלא השתר ממות על הפלא הזה, עד שפקחתי את עיני, הבטתי לבימה וראיתי שזו היתה אילוסיה. לא העולם ולא העם מדבר, אלא חבריהכנסת בגין הנכבד, מנהיג סיעה אחת המהווה רק 12 אחוז בכנסת, מדבר אלינו.

ובעיקבותיה מכוניות של אוהדי התנועה ועיתונאים וידידים, נתפרסמו בעיתון של פורים, המתנגד לתנועת החרות ומנסה לעשות את מנהיגה לצחוק. אבל זה לא הופיע בעיתון של פורים אלא בעיתונה הרשמי של תנועת החרות, ואין לחשוד במערכת העיתון, כך נדמה לי, שהם רצו לעשות את מנהיגה של חרות לצחוק, ואין גם להניח שהדברים הם בדויים, אלא ברור כי מר בגין אירגן באמת מסע-נצחון "אדיר", עם רוכבי אופנוע הרצים לסניו ופמלייתו מלווה אותו, והמנצח רוכב בקאדילאק פתוח כמו, להבדיל, הנשיא איזונהאור במסעו האחרון לתורכיה ולהודו. כל איש נורמלי שראה המסע הקומי הזה, לא יכול, בוודאי, אלא לרחם על האנשים שאיבדו עשתנותיהם בחשבם ש-עליידי הצגות מצחיקות כאלה יכבשו לביבות הבורחים.

● רוצח שהוא

ראש מאשלה

בן-גוריון על בגין, בשנת 1960 (עמוד 832):

נוסף לכל הגידופים שנאמרו בסיגנון החדר של חבריהכנסת בגין, הוא צעק לעומתי תוך ניפנוף באגרופים: "למישפט תעמוד. כל עוד יהיה בי כוח אתבע את בן-גוריון למישפט על רצח". מה פשר הדבר, שהאדון הזה יודע שמתהלך כאן רוצח, ולא סתם רוצח אלא רוצח שהוא ראש-ממשלה, ואין הוא תובע אותו ל-מישפט? דיבורים אלה, אגרופים אלה ואי-מיים אלה, מובנים, הוא מחכה למישטר שיהיה לו, צ'קה או גטסאפה.

יוסף שופמן (ח"כ תנועת החרות): פוטשיסט.

בן-גוריון: גם אתה עלית לגרדום יחד עם חבריהכנסת בגין?

בגין: אוי לאווניים שכך שומעות. בן-גוריון: אתה חושב שעליידי הי העוויות האלה תעשה לאמת מה שאינו אמת? עליידי תיאטרליות אי אפשר להפוך שקר לאמת. העיני אנשים תנקר, מר בגין,

בן-גוריון: אמנם כן, היושבראש של תנועת החרות, לא השתתפת במלחמת החרות.

אריה בן-אזיעור (ח"כ חרות): אתה אפילו בלטרון לא ישבת.

בן-גוריון: נכון מאד. לא ישבתי בלטרון.

בגין: אני יודע במה השתתפת. בן-גוריון: אני לא השתתפתי במלחמת השיחרור ואי השתתפת זו אני גאה בה. אולי גם העם היהודי גאה בה. אבל אני נלחמתי ואלחם נגד תנועות שכותן היחיד הוא בהבל פיהן, ברטוריקה נבובה ומטעה.

● קונצרט אחושב

ואכוער

תשובת בן-גוריון להתקפה שערך כה עליו תנועת החרות יום קודם לכן, ב־6 במרס 1957 (עמ' 1274):

הקונצרט של אתמול הזכיר לי קונצרט הרבה יותר מתועב, מכוער, בכנסת. בדיון על שילומים מגרמניה, בשעה שהביאו הנה בירוינים מן החוץ, זרקו אבנים לנבחרים העם והמפקד עמד כאן על הבמה וכאשר יושב-הראש לא נתן לו לדבר דבר-יגאצה והפסיק אותו, הוא אמר בקול נגיד ומצ' וז: "איש לא ידבר פה אם אני לא מדבר." והחלט לזרוק אותו לחודשים אחדים מן הכנסת, והתנחמתי שבכל זאת יש התקדמות.

● והמוצח רוכב

בקאדילאק

בן-גוריון על בגין, בשנת 1959 (עמוד 224):

השומע יכול לחשוב שדבר-יורה מגור חכים ומבדחים אלה, על מסע נצחון מבויים ועל שער-נצחון ועל רוכבי אופנוע ועל נסיעת מר בגין ופמלייתו במכונית פתוחה,

אין אינסטינקט של ההמון שאינו יכול להשביע רצונו, כי כוחו בהבל פיו. הוא דבין, מני מעורר ללשוננו. הדמגוג הוא ארטיסט מדיני.

הדמגוג יודע לתבל דבריו במליצות יפות ונבונות, ולפעמים הוא מצטט שלא כהלכה מדברי אחרים. בשעה שדנים על ענייני ביטחון, דורש הדמגוג שיוסיפו עשרות מיליונים לתקציב, אבל בשעה שבאים לדון על מיסים הוא אומר: "מיסים, חס ושר" לום". ביחוד עמל הדמגוג לפטור מעול המיסים סוגי אנשים, שנדמה לו כי הוא יכול לקנות אותם עליידי כך.

הדמגוג מפאר ומרומם את הצבא, כי הוא יודע עד כמה הצבא אהוב בעם. אבל הוא בעצמו לא נפק אצבע לטובה הצבא, כשהעם נחקף, מתיימר הדמגוג שהוא כל כך דרוש לעם, שהשאריותו בעסקנות מיפולגתית יותר חשובה מאשר השתתפותו במלחמה, כאחד החיילים. כעסקן מיפולגתי הוא משיג שיחרור מהצבא וממהלחמה, ובתום הקרבות, כשהצבא ניצח, אין הוא פוסק מהתפארותו, "אנחנו נלחמנו ואנחנו נצחנו".

אין זה פלא, שאין מוצאים את הטיפוס של הדמגוג בגבולות, בנגב. לרוב פוגשים אותם רק על רחבת ציון או כיכר מוגרבי.

● מפקד תנועת החרות

בן-גוריון ב־15 בינואר 1957 (עמוד 50):

אני לא אתווכח עם האומה ולא עם האלוהים, שבשם מתיימר הנואם שקדמני לזכור, אענה רק על הנאום הארוך של מפקד תנועת החרות.

בגין: יושבראש תנועת החרות, ולא מפקד תנועת החרות. אני מבקש לדייק בדבריי.

בן-גוריון: אתה דייקת כשדיברת בשם האלוהים, מפקד תנועת החרות?

● רמוריקה נבובה

ויכוח בין בן-גוריון לבגין על תרומת בן-גוריון לביטחון המדינה, ב־2 באפריל 1957 (עמ' 1671).